

Bilag A.

Strategi for tilpasning til klimaændringer i Danmark

Oversigt over de institutioner, der har sendt høringsvar, deres kommentarer og forslag til ændringer samt konklusioner og handling:

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
Allerød Kommune	Positiv: ”relevant at fokusere på klimatilpasning” <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønske om at tydeliggøre forskellige aktørers rolle. 2. Ønske om standarder for kommunerne til dimensionering af kloakkerne. 3. Ønske om central regulering af udledning af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer fra landbruget. 4. Ønsker at revurdere kommunens forpligtelser i relation til vandafledning. 5. Ønsker central analyse af hvilke investeringer i redningsmateriel, der er mest hensigtsmæssige. 	Ad 1) Klimatilpasningsstrategien er fra flere sider blevet rost for sin klarhed og gode struktur, som netop er med til at fastholde og afklare myndighedsansvaret i de enkelte sektorer. Ad 2) Anbefalingerne i Spildevandskomiteens Skrift 27 er allerede nævnt i afsnit 3.2. By- og Landskabsstyrelsen, der er den centrale myndighed på området, vurderer, at det næppe vil være hensigtsmæssigt med centralt fastsatte krav og næppe et generelt kommunalt ønske. Ad 3) Med hensyn til landbrugserhvervets udledninger kan der henvises til VMP III, samt pesticidhandlingsplanen, som de centrale styringsredskaber i relation til disse udledninger. Begge planer står foran en midtvejsevaluering. Ad 4) By- og Landskabsstyrelsen er opmærksom på problemstillingen og der er indledt en dialog mellem parterne, herunder de berørte lodsejere. Ad 5) Beredskabsstyrelsen og de kommunale redningsberedskaber foretager løbende analyser, som bidrager med viden af denne karakter. Beredskabsstyrelsen vil overveje, hvordan indhentet ny viden kan gøres tilgængelig såvel direkte for redningsberedskabets forskellige aktører og evt. på den planlagte klimatilpasningsportal: www.klimatilpasning.dk .
ATV	Positiv: ”Regeringens strategi er et væsentligt skridt på vejen, men strategien vil ansvarligt kunne gøres mere ambitiøs, fremadrettet og forpligtende.” <ol style="list-style-type: none"> 1. Behov for mere viden Videnopbygning bør være retningsgivende for en mere ambitiøs indsats. 2. Behov for strategier og handlingsplaner med konkrete foranstaltninger. 3. Koordineringsenheden for klimatilpasningsforskning må 	Ad 1) Videnopbygning i form af retningsgivende cases forventes offentliggjort på den kommende klimatilpasningsportal: www.klimatilpasning.dk . Ad 2) Flere sektorer er allerede i gang med handleplaner, som indeholder konkrete foranstaltninger; fx nye vejregler og afvandingsnormer inden for Vejsektoren. Ad 3) Enig Ad 4) Videnscenteret og klimatilpasningsportalen refererer til

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	<p>ikke udvikle sig til en central forskningsenhed.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. anbefaler at informationsindsatsen indgår som et opgaveelement på højeste ledelsesniveau. 5. Behov for lovgivning på Byggeri- og Anlægsområdet baseret på scenarier for fremtiden. 6. Drikkevandskvaliteten bør sikres gennem kortere opholdstid i ledningsnettet. 7. Behov for beslutninger om bekæmpelse af invasive arter. 8. Behov for udarbejdelse af tilsvarende tilpasningsstrategier for Grønland og Færøerne. 	<p>det nye tværgående Koordineringsforum for Klimatilpasning (KoK), der som udgangspunkt forventes at bestå af repræsentanter fra sektorministerierne på direktionniveau.</p> <p>Ad 5) Det er korrekt, at der i dag i normer omkring fx vind- og snelast tages udgangspunkt i historik. Den nuværende strategi har imidlertid en tidshorisont for tiltag i de kommende 10 år, og i den periode er der næppe behov for skærpede krav til nybyggeriets bygningsstatistiske formåen, idet de stigninger, der p.t. er udsigt til inden for en 100-års periode, er begrænsede og usikkerheden stor. I afsnit 3.2 er der dog peget på tiltag, som sigter på at imødegå de problemer, der er påpeget. Hvis det senere viser sig, at klimaeffekterne bliver større end dem, der er lagt til grund for strategien, kan der blive behov for at vurdere den gældende lovgivning mht det forventelige klima.</p> <p>Ad 6) Dette er et meget konkret ønske, som ikke kan imødekommes uden en række nærmere tekniske og samfundsøkonomiske vurderinger.</p> <p>Ad 7) Miljøministeriets handlingsplan mod invasive arter, der er under udarbejdelse, forventes at indeholde forslag til virkemidler, der kan danne grundlag for beslutninger om bekæmpelse af uønskede invasive arter.</p> <p>Ad 8) Regeringen er opmærksom på, at Grønlands Hjemmestyre har taget initiativ til en øget indsats for at sikre rettidig klimatilpasning. Der er ikke på nuværende tidspunkt tilsvarende initiativer i gang på Færøerne.</p>
Brønderslev Kommune	<p>Kritisk: ”Strategien lider gennemgående under mangel på konkrete mål, delmål, tidsfrister og handlinger.”</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker henvisning til forsigtighedsprincippet jf. Maastricht traktaten, som DK tilsluttede sig i 1992. 2. Ønsker større fokus på land- og skovbrugets centrale rolle som arealforvaltere, herunder mulighederne for at opnå synergi med tiltag, der begrænser udslip af drivhusgasser eller øger optag i jord og biomasse. 3. Ønsker bedre planlægning og regulering af aktiviteter især i kystzonen. 	<p>Ad 1) De i strategien omtalte tilpasninger til klimaændringerne tilstræbes at modvirke de risici, som klimaændringerne kan udgøre for liv og sundhed i Danmark.</p> <p>Ad 2) Indsatsen for at reducere udledningen af drivhusgasser er omfattet af Regeringens generelle Klimastrategi (se www.fm.dk) og den nationale allokeringsplan (se www.mst.dk), hvortil der er/vil blive henvist i strategiens Indledning</p> <p>Ad 3) Der henvises til strategiens afsnit 3.8 Planlægning i den fremtidige arealanvendelse, hvoraf det fremgår, at der allerede eksisterer en række planlægningsværktøjer, som tager hånd om</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	<ol style="list-style-type: none"> 4. Ønsker større spændvidde i strategiens klimascenarier, bl.a. med henvisning til IPCC, som angiveligt nævner havniveaustigninger på 5-7 meter. 5. Ønsker krav om grønne tage. 6. Ønsker krav om at lodsejere får pligt til at fjerne invasive arter som fx bjørneklo på linje med reglerne for flyvehavre 	<p>denne problematik,</p> <p>Ad 4) Det oplyses, at bl.a. IPCC vurderer, at de nævnte havniveaustigninger anses for usandsynlige inden for en 1000 års tidsskala.</p> <p>Ad 5) Den nye mulighed for krav om lavenergibyggeri i lokalplaner er fra 2007, så erfaringer hermed bør indhentes, inden ordningens utilstrækkelighed kan vurderes. Den konkrete udmøntning af regeringens energiplan 2025 pågår. Ved byggelovgivningens nye energikrav fra 2006 blev energiforbrug til køling inddraget i den fastsatte energiramme. Ad 6) Lov om drift af landbrugsjorder indeholder bestemmelser om bekæmpelse af uønskede plantearter, herunder kæmpebjørneklo og flyvehavre. Loven er pt. under lovovervågning.</p>
<p>Danmarks Miljøundersøgelser, Århus Universitet</p>	<p>Positiv</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker stærkt mandat og en tilstrækkelig flerårig økonomisk ramme for den foreslåede Koordineringsenhed for klimatilpasningsforskning. 2. Påpeger behovet for at etablere en ny enhed til udvikling af modelværktøjer til samfundsøkonomiske analyser. 3. Påpeger vigtigheden af det internationale perspektiv i såvel Videncentret som i Forskningskoordineringsenhedens arbejde. 	<p>Ad 1) Det fremgår af strategien, at enheden vil få mulighed for at søge flerårige strategiske forskningsmidler til udførelse af koordineringsopgaven, som i øvrigt er klart defineret i strategiens afsnit 5</p> <p>Ad 2) Strategien peger ikke specifikt på oprettelse af en ny forskningsenhed. Derimod peges der flere steder på nødvendigheden af at integrere også den samfundsøkonomiske forskning i de eksisterende forskningsmiljøer.</p> <p>Ad 3) Enig.</p>
<p>Danmarks Naturfredningsforening</p>	<p>Positiv overfor indsatsen, men kritiserer, at strategien ikke er konkret nok</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opfordrer til, at regeringen udarbejder overordnede rammer for grønt netværk 2. Sikre vandmiljøet gennem konkrete initiativer 3. Udarbejde risikokort for havstigninger 4. Igangsætte en sårbarhedsanalyse for landsdele og lokaliteter som grundlag for arbejde med at styrke naturens robusthed 5. anbefaler at indføre klimaforandringer som en obligatorisk miljøfaktor i miljøforvaltningen 6. Optrappe overvågning af kommunernes overholdelse af kystbestemmelserne 	<p>Ad 1) Regeringen arbejder allerede med grønne netværk i naturforvaltningen, såvel nationalt som internationalt</p> <p>Ad 2) Forslaget vurderes allerede at være omfattet af planlovens § 5b, stk.1, pkt. 2</p> <p>Ad 3) I medfør af det kommende Oversvømmelsesdirektiv forventes risikokort udarbejdet, som også inkluderer risiko for havniveaustigninger.</p> <p>Ad 4) Det indgår ikke i kommissoriet for klimatilpasningsstrategien, at der skal udarbejdes selvstændige sårbarhedsanalyser for afgrænsede geografiske områder. Der henvises til de generelle sårbarhedsanalyser i strategiens afsnit om natur, herunder afsnit i kataloget, samt underliggende</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	<ol style="list-style-type: none"> 7. anbefaler, at klimaforandringer indgår som en obligatorisk miljøfaktor (foreslår krav til 1. generations kommuneplaner/regionplaner) 8. Foreslår lovforslag, der forbyder byplanlægning i havne og lavtliggende risikoområder, hvis der ikke foreligger grundige forudgående analyser. 9. Ønsker initiativer som sikre at der ikke sker en øget belastning af vandmiljøet med N, P og pesticider som følge af klimaændringer. 	<p>baggrundsrapporter.</p> <p>Ad 5) Det er regeringens vurdering, at klimaforandringer som emne vil indgå i mange kommende kommuneplaner. Som anført i klimatilpasningsstrategien vil de statslige myndigheder løbende vurdere, om der er et behov for at fremsætte anbefalinger, hvorfor dette vil være et punkt af særlig interesse i forbindelse med vurderingen af den nye generation af kommuneplaner.</p> <p>Ad 6) Det er regeringens holdning, at kommunerne generelt lever op til deres ansvar for at overholde kystbestemmelserne.</p> <p>Ad 7) Der henvises til pkt. 5.</p> <p>Ad 8) Den enkelte kommune har i dag planlægningskompetence for såvel by- og landzonen som sommerhusområderne, jf. planloven. At forbyde planlægning for byudvikling i særlige områder må bero på en konkret vurdering af de lokale terrænmæssige forhold. Kommunerne kan allerede med planlovens § 15, stk. 2, pkt. 15 lokalplanlægge for friholdelse af arealer, som kan blive udsat for oversvømmelse.</p> <p>En statslig indgriben via ministeren, jf. planlovens § 3 forudsætter, at der foreligger forhold af national interesse.</p> <p>Ad 9) 1) Med hensyn til landbrugserhvervets udledninger henvises til VMP III, samt pesticidhandlingsplanen, som de centrale styringsredskaber i relation til disse udledninger. I det kommende evaluerings arbejde i 2008 af henholdsvis Pesticidplan 2004-09 og VMP III vil klimaændringer indgå som en af flere faktorer. Endvidere vil implementeringen af vandrammedirektivet medvirke til at sikre 'god økologisk tilstand' i vandløb, søer og kystvande. Af regeringsgrundlaget fremgår, at "... Regeringen vil fremlægge konkrete forslag til, hvordan de nye vandmiljømål skal nås omkostningseffektivt og målrettet i en Vandmiljøplan IV, herunder ved ekstensivering af landbrugsdriften i ådale. En Vandmiljøplan IV skal tage højde for erfaringerne fra Vandmiljøplan III og for EU's landbrugspolitik".</p>
Dansk Energi	<p>Positiv</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker løbende tilpasning af energiproduktion til forbrug. 2. Ønsker at styrke forskningen inden for såvel modvirkning af 	<p>Ad 1) Dette forventes sektoren selv at kunne planlægge ud fra eksisterende scenarier inden for eksisterende rammer.</p> <p>Ad 2) Dette ønske kan kun imødekommes delvist inden for</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	som tilpasning til klimaændringer.	eksisterende rammer. Der henvises i øvrigt til forskningsrådernes hjemmesider (www.fist.dk) + energiforskning, se: http://www.ens.dk/sw3064.asp
Danske Regioner	Positiv: ”hilser initiativet velkomment, men ønsker såvel visioner som konkrete forslag i strategien” <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker jordforureningslovens paragraf 6 udvidet til også at omfatte trusler mod vandmiljømålsætninger. 2. Ønsker eksisterende ordninger for miljøkonsekvensvurderinger revideret. 3. Ønsker infrastruktur og trafikplanlægning inddraget i strategien. 	Ad 1) Dette spørgsmål må afvente en nærmere juridisk analyse Ad 2) Dette spørgsmål tages op under afsnit 3.7, hvor revision af bl.a. miljøkonsekvensvurderinger er nævnt som en specifik mulighed. Ad 3) Der henvises til den kommende betænkning fra Regeringens Infrastrukturkommission, som bl.a. indeholder et afsnit om dette emne.
Dansk Erhverv	Positiv: ”et rosværdigt og fremsynet initiativ.” <ol style="list-style-type: none"> 1. Er især bekymret for erhvervsvirksomheder, der ligger udsat i forhold til fx stigende vandstand. Ønsker statslig finansiering for at undgå lukning af virksomheder med udsat beliggenhed. 	Ad 1) Det indgår p.t. ikke i strategien, at der kan ydes statslig bistand til enkeltvirksomheder uanset deres beliggenhed, hvilket i øvrigt også ville være i modstrid med reglerne under EU’s indre marked.
Dansk Fjernvarme	Positiv <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker mulighed for at fjernkølingsaktiviteter for kommunalt ejede fjernvarmeselskaber konkret udmøntes i lovgivningen. 2. Ønsker at der tages hensyn til de restriktioner og muligheder, den generelle danske energi- og miljøpolitik giver, når der udvikles samfundsøkonomiske modelværktøjer. 	Ad 1) Arbejdet med evt. ændring af lovgivning pågår i Energistyrelsen, der er central myndighed. Dette emne forventes at indgå i forhandlingerne om en kommende energistrategi. Ad 2) Udviklingen af samfundsøkonomiske model- og analyseværktøjer vil naturligvis ske inden for gældende lovgivningsmæssige rammer.
Dansk Industri	Positiv: ”fornuftig” <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker central sikring af at klimatilpasning rent faktisk foretages og prioriteres i fx kommunerne. 2. Påpeger at der er behov for at styrke Offentlig-Privat-Partnerskab især i relation til infrastrukturelle investeringer og en optimal drift heraf. 	Ad 1) Det er det nye tværgående Koordineringsforum for Klimatilpasning (KoK), der får det overordnede, centrale ansvar for at overvåge implementeringen af klimatilpasningsstrategien. Ad 2) Der henvises til den kommende betænkning fra Infrastrukturkommissionen.
Dansk	Positiv:	Ad 1) Der er ikke på FFL08 afsat midler hertil og i øvrigt vil

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
Ornitologis Forening	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker en såkaldt "naturkvalitetsanalyse" 2. Ønsker en helt anden kvalitativ og kvantitativ stillingtagen til naturaspekterne i strategien. 	<p>tiltaget skulle underkastes en samfundsøkonomisk analyse.</p> <p>Ad 2) Der henvises til MiM's handlingsplaner på naturområdet og de netop offentliggjorte initiativer, som formedelst 130 mio kr. vil føre til flere våde enge m.v.</p>
DANVA	<p>Overvejende positiv: "glad" men mangler konkrete løsningsforslag, fordeling af ansvarsområder og finansiering.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker deltagelse i KOK og stiller gerne ekspertise til rådighed. 2. Ønsker at kommuner og Beredskabsstyrelsen fastholdes på ansvaret for håndtering af oversvømmelser, når forsyninger har overholdt deres forsyningspligt. 3. Ønsker kloakforsyninger nævnt i separat afsnit på linje med Vand- og Energiforsyninger. 4. Ønsker anbefaling af separatkloakering for alle nybygninger på udmatrikulerede parceller. 5. Ønsker separatkloakering ved tilbygninger og evt. nedsivning til faskiner. 6. Ønsker varslingsystemer i byerne for oversvømmelser med blandet regn- og spildevand. 7. Påpeger at renseanlæg overhovedet ikke er nævnt. 8. Foreslår en formulering omkring ekstrem regn og sundhedsskadelige stoffer og mikroorganismer i afsnit 3.9 Sundhed. 9. Foreslår en formulering side 22 som præciserer niveauet af overordnet styring på vandindvindingsområdet. 	<p>Ad 1) Der vil formentlig blive etableret en struktur under KoK, hvorved DANVA o.a. vil kunne indgå i arbejdet</p> <p>Ad 2) Der er ingen tvivl om, at ansvaret for akut håndtering af oversvømmelser påhviler redningsberedskaberne, når kloakforsyningsselskaberne har overholdt deres forsyningspligt. Ifm beredskabsplanlægning skal der imidlertid understreges, at Beredskabsstyrelsen ikke har et overordnet ansvar ift beredskabet på vand- og kloakområdet. Dette påhviler miljøministeren (jf. bl.a. sektoransvarsprincippet efter beredskabslovens § 24 og vejledningsforpligtelsen efter § 2). Beredskabsstyrelsen er enig i, at udarbejdelse af beredskabsplaner er en skattefinansieret offentlig opgave, men opgaven påhviler primært den enkelte kommune, der har ansvaret for redningsberedskabet og for udarbejdelse af de nødvendige analyser, som kan indgå i kommunens plan for den risikobaserede dimensionering af de kommunale redningsberedskaber.</p> <p>Ad 3) Ikke muligt på baggrund af det foreliggende kommissorium.</p> <p>Ad 4) Regeringens strategi undlader generelt at fremsætte så specifikke anbefalinger, uanset om forslaget giver god mening. DANVA er velkommen til at anbefale dette simple middel til kommunerne. Det er i øvrigt allerede i dag et krav, at byggeri (nybyggeri og tilbygninger) på steder med adskilt offentligt kloaksystem skal bygges med adskilt kloaksystem.</p> <p>Ad 5) Se pkt. 4.</p> <p>Ad 6) Må afvente en nærmere analyse af de samfundsøkonomisk konsekvenser inden dette tiltag evt. inddrages.</p> <p>Ad 7) Dette er en fejl. Rensningsanlæg vil blive nævnt som en integreret del af afløbssystemet i afsnit 3.2</p> <p>Ad 8) Der indsættes en formulering om ekstrem regn i afsnit 3.9 Sundhed.</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
		Ad 9) Det er korrekt at den spontane tilpasning i sektoren uden overordnet styring og planlægning ikke gælder vandindvinding med henblik på vanding. Derfor indsættes en præcisering vedr. den spontane tilpasning i afsnit 3.5 at denne ”skal ske inden for de til enhver tid gældende lovmæssige rammer”.
DHI	Positiv: ”et vigtigt og helt nødvendigt bidrag” <ol style="list-style-type: none"> 1. Efterlyser økonomi for konkrete tilpasningstiltag. 2. Ønsker link til Regeringens handlingsplan for Miljøteknologi. 3. Ønsker at udvikle modeller, som kan oversætte data fra klimamodeller til konkrete anbefalinger. 4. Ønsker sektorspecifikke midler til dette formål. 	Ad 1) Der henvises til rapporter om samfundsøkonomiske cases og de to rapporter om risikoscreening i Ålborg og Roskilde kommuner. (se www.mst.dk). Ad 2) Afvises, idet en række andre planer med lige så stor ret kunne medtages. Ad 3) Det kan oplyses, at der bl.a. arbejdes med disse vigtige aspekter på såvel DMI som DTU. Ad 4) Under det Miljøteknologiske handlingsprogram kan der søges midler til udvikling af sådanne teknologier.
DONG Energy	Positiv: ”ros” <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker klimascenarier der kan anvendes i praksis ifm planlægning af langsigtede investeringer i energiinfrastruktur. 	Ad 1) Disse scenarier vil blive gjort tilgængelige på klimatilpasningsportalen: www.klimatilpasning.dk .
Energinet.dk	Positiv: ”kvittere for initiativet” <ol style="list-style-type: none"> 1. Der opregnes en række risikoscenarier for de danske energidistributions net, som samlet set vidner om, at et ændret klima formodentlig ikke kun har ”ubetydelige konsekvenser”. 	Ad 1) Formuleringen i strategiens afsnit 3.4 rettes til ”mindre betydelige”.
Esbjerg Kommune	Kritisk <ol style="list-style-type: none"> 1. Påpeger at øget kloakkapacitet medfører større risiko for badevandskvaliteten. 2. Ønsker lovhjemmel til at tilbagebetale op mod 40 % af tilslutningsbidraget mod krav om lokal nedsivning. 	Ad 1) Korrekt. Formuleringen i Afsnit 3.2 under kloakker rettes, så den bedre afspejler fordele og ulemper ved øget kloakkapacitet. Ad 2) Afvises. Det er By- og Landskabsstyrelsens vurdering, at kommunerne allerede i dag via spildevandsplanen kan udlægge områder til alternativ afledning af overfladevand, og der er allerede incitament i lovgivningen til at tilskynde til alternativ afledning, og det overvejes at øge dette incitament. Det kan være problematisk at indføre hjemmel til at kræve nedsivning. Hvis er

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
		ansvaret for oversvømmelsesproblemer på grunden, hvem skal lave dokumentationen osv.
Forsikring & Pension	Positiv 1. Finder behov for en tæt dialog mellem forsikringsbranchen og regeringen samt kommuner og regioner for at finde de bedste løsninger for fremtiden	Ad 1) Enig i at en åben dialog er vejen frem
FRI	Positiv: ”positivt at regeringen ser på emnet”. men der mangler målsætning, prioritering og forslag til konkrete handlinger fra centralt hold 1. Påpeger behovet for at modernisere kloaksystemer og på sigt skille husspildevand og regnvand. 2. Ønsker at der stilles krav til udvikling af beredskab og forebyggelse i kommunerne. 3. Finder det stærkt problematisk, at strategien alene fokuserer på, hvad der vil være realiserbart inden for 10 år.	Ad 1) Det er allerede i dag et krav, at byggeri på steder med adskilt offentligt kloaksystem skal bygges med adskilt kloaksystem. Ad. 2) Beredskabsstyrelsen henleder opmærksomheden på, at der eksisterer visse minimumskrav for kommunalt redningsberedskab, men at formålet med bekg. Nr. 765 om risikobaseret kommunalt redningsberedskab var at give kommunerne større frihed til at tilpasse deres redningsberedskab efter de lokale behov. Kommunalbestyrelserne fastlægger i dag redningsberedskabets organisation, virksomhed, dimensionering og materiel på grundlag af en lokalt udarbejdet risikoprofil og det af kommunalbestyrelsen besluttede niveau for det kommunale redningsberedskabs opgavevaretagelse (serviceniveau). Ad 3) regeringen har besluttet, at strategien omfatter hvad der vil være realiserbart indenfor de kommende 10 år, men der vil selvfølgelig løbende være behov for at justere strategien.
Friluftsrådet	Positiv: ”glæde og tilfredshed med, at regeringen tager initiativ til at sætte gang i en udvikling, men efterlyser mere handling. Strategien lægger for stor vægt på <i>ad hoc</i> tilpasning” 1. Anbefaler regeringen melder ud, hvorledes strategien i øvrigt skal følges op og hvorledes resultaterne skal anvendes. 2. Ønsker ikke at et øget skadedyrstryk imødegås med flere pesticider. 3. Ønsker klar udmelding om at øgede produktionsmuligheder i landbruget ikke fører til øget iltsvind 4. Ønsker at der indbygges en folkelig komponent i	Ad 1) Tilpasningsstrategien indeholder de tiltag regeringen finder nødvendige på nuværende tidspunkt og regeringen vil naturligvis vurdere løbende, hvorledes strategien implementeres i praksis. Ad 2+3) Med hensyn til landbrugserhvervets udledninger henvises til VMP III, samt pesticidhandlingsplanen, som de centrale styringsredskaber i relation til disse udledninger. I det kommende evalueringsarbejde i 2008 af henholdsvis Pesticidplan 2004-09 og VMPIII vil klimaændringer indgå som en af flere faktorer. Endvidere vil implementeringen af vandrammedirektivet medvirke til at sikre ’god økologisk

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	Klimatilpasningsportalen 5. Gør opmærksom på den folkelige interesse i ny viden og at den forskningsfaglige strategi derfor udvides. 6. Påpeger, at strategien på badevandsområdet er helt utilstrækkelig. ”	tilstand’ i vandløb, søer og kystvande. Af regeringsgrundlaget fremgår, at ”... Regeringen vil fremlægge konkrete forslag til, hvordan de nye vandmiljømål skal nås omkostningseffektivt og målrettet i en Vandmiljøplan IV, herunder ved ekstensivering af landbrugsdriften i ådale. En Vandmiljøplan IV skal tage højde for erfaringerne fra Vandmiljøplan III og for EU’s landbrugspolitik”. Ad 4) Portalen vil også komme til at henvende sig til borgere. Ad 5) Portalen forventes også at indeholde ny viden baseret på de nyeste forskningsresultater fra såvel ind- som udland. Ad 6) Det nye badevandsdirektiv forventes i nogen grad at imødekomme denne kritik.
Greve Kommune	Positiv ” stor interesse” 1. Ønsker at spildevandsforsyningerne inddrages i arbejdet med klimatilpasningsportalen 2. Savner en vurdering af, hvordan undersøgelser skal finansieres mellem vandløbsområdet og spildevandsområdet.	Ad 1) Vurderes på linje med henvendelsen fra DANVA Ad 2) Det vurderes, at dette ikke bør medtages i strategien, idet kommunen i begge tilfælde er myndighed.
GTS	Positiv. Bakker op omkring initiativet 1. Mener at strategien i højere grad bør involvere erhvervsliv og civilsamfundet. 2. Mangler en vurdering af de egentlige tilpasningsomkostninger 3. Mener, at strategien bør inddrage DK’s nabolande 4. Viden og erfaring fra GTS-virksomhederne bør indgå i klimatilpasningsportalen 5. Koordineringsenheden for klimatilpasningsforskning skal være opmærksom på den eksisterende viden i den private sektor 6. Ønsker at blive repræsenteret i det tværgående Koordinationsforum for Klimatilpasning	Ad 1) Alle vil blive inddraget i implementering af strategien Ad 2) Samfundsøkonomiske analyser vil blive foretaget i forbindelse med den videre implementering Ad 3) Kommissoriet åbner ikke mulighed for dette. Der henvises i øvrigt til baggrundsrapporten om udenlandske erfaringer med klimatilpasning. Desuden vil der fremover ske en løbende videnhjemtagning fra udlandet og de vigtigste informationer vil blive gjort tilgængelige på www.klimatilpasning.dk . Ad 4) Der er ikke nogen restriktioner for, hvorfra viden til klimatilpasningsportalen skal komme Ad 5) Enig Ad 6) Når KoK træder sammen, vil der blive taget stilling til en underliggende struktur
Hedensted Kommune	Positiv: ”godt initiativ”, men kritisk 1. Bekymret for, om kommunerne har de handlingsorienterede værktøjer til en kommunal indsats	Ad 1) Klimatilpasningsportalen etableres bl.a. med henblik på at give kommuner de rette værktøjer Ad 2) Afvises, men der vil blive taget stilling til en underliggende

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	<ol style="list-style-type: none"> 2. Opfordrer til, at revurdere organiseringen af det videre arbejde 3. Påpeger behov for at afsøge eksisterende lovgivning og støtteordninger så de tilpasses et bredere klimatilpasningsformål 	struktur Ad 3) Enig
HORESTA	Positiv, men mangler konkret handling. Vil gerne medvirke til videreformidling til deres medlemmer <ol style="list-style-type: none"> 1. Såfremt DK opdeles i risikozoner advares mod, at disse kommer til at danne baggrund for ansvars- og omkostningsfordeling 	Ad 1) Der ligger ikke umiddelbart i medfør af Oversvømmelsesdirektivet planer om at opdele DK i risikozoner
KL	Påskønner initiativet, men har en række kritiske punkter <ol style="list-style-type: none"> 1. Foreslår nye lovgivningsmæssige redskaber, som kan give mulighed for at stille mere vidtgående miljøkrav for at sikre klimatilpassede løsninger for både nybyggeri og renoveringer. Dette kan ske i bl.a. planloven og byggeloven 2. Savner nærmere oplysning om hvorfra information og anvisninger til ejere af eksisterende bygninger, som skal tilpasses til klimaforandringer, vil komme. 3. Betvivler mulighederne for "at fremsætte anbefalinger, udpegninger eller planreservationer" ift. "oversigt over statslige interesser i kommuneplanen eller den regionale udviklingsplan". 4. Savner generelt fokus på handlinger ift. eksisterende bygninger i kystnære områder. 5. Mener det er nødvendigt med en diskussion om, hvornår de problemer, som klimaændringerne medfører, bliver ansvarspådragende for kommunerne. Regelgrundlaget er uklart 6. Foreslår at betydende veje og tilhørende afløbssystemer i fremtiden skal anlægges i koter, hvor klimaændringernes forhøjede vandstand ikke medfører oversvømmelser og ødelæggelser på grund af ophobning af vand i vejens bærende lag. 7. Mener at det skal præciseres, at sundhedsberedskabet 	Ad 1) Byggeloven er ikke en miljølov og kan derfor ikke benyttes til at stille miljøkrav – det må andre lovgivninger tage sig af. Men byggeloven har allerede i dag krav om sundhedsmæssigt tilfredsstillende termiske forhold, og det skal ske inden for en fastsat energiramme. Så principperne er til stede for det ønskede vedrørende klimatilpassede løsninger. Der er i byggeloven metodefrihed til at opnå de stillede krav. Ad 2) Der kan peges på fx branchevejledninger, anvisninger fra byggeriets videntcentre o.l og den nye klimatilpasningsportal, når den kommer. Ad. 3. Det er korrekt, at der ikke kan fremsættes bindende retningslinier i "Oversigt over statslige interesser i kommuneplanen". Ministeren har dog en række planlovmæssige instrumenter og beføjelser, som der kan refereres til i den seneste "oversigt". Ad 4) Kommunal fokus på dette spørgsmål vil kunne kvalificeres gennem en mere detaljeret viden om problemets omfang. KMS udarbejder p.t. et digitalt højdekort for hele Danmark, som forventes færdigt ultimo 2008. Ad 5) Finanstilsynet har ingen bemærkninger hertil Ad 6) Det bør indgå i de overvejelser, der ligger til grund for projekteringen af veje i lavtliggende områder, om de kotemæssigt skal placeres højere af hensyn til risikoen for oversvømmelser. Risikoanalyser vil indgå som et vigtigt beslutningsværktøj i

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	<p>primært fokuserer på særligt udsatte grupper som svage, ældre og børn i daginstitutioner.</p> <p>8. Foreslår at der skal være konkrete eksempler på, hvilke adfærdsændringer, der kan minimere eksponering for pollen</p> <p>9. Foreslår at det diskuteres nærmere, hvilke områder man kan tillade, at der tilføres overskydende regn- og evt. spildevand, og hvor længe disse skal ligge brak, før de kan genanvendes til rekreative formål.</p> <p>10. Forstår ikke hvordan SMV, VVM og naturforvaltningsordninger kan integrere klimaaspektet</p> <p>11. Betvivler mulighederne for ”at fremsætte anbefalinger, udpegninger eller planreservationer” ift. Oversigt over statslige interesser i kommuneplanen eller den regionale udviklingsplan.</p> <p>12. Ekstremregn forudsætter dialog om mest hensigtsmæssig metode for kontrolleret oversvømmelse.</p> <p>13. Opmagasineret af vand/bortledning forudsætter koordineret dialog imellem en række fagfolk.</p> <p>14. Opfordrer til tæt samarbejde mellem byplanlæggere, kloakforsyninger og øvrige sektorer via den tværministerielle koordinationsgruppe og strategiens forsknings- og informationsindsats.</p>	<p>planlægningen. Disse lægges til grund for overvejelser om risici skal søges minimeret eller elimineret</p> <p>Ad 7) Der står allerede ”især ældre og syge samt små børn kræver ekstra opmærksomhed, herunder i planlægningen af sundhedberedskabet”.</p> <p>Ad 8) Der er i strategien ikke lagt op til i denne grad at gå i detaljer på et enkelt område</p> <p>Ad 9) Bemærkning tilføjes i afsnit 3.9 Sundhed</p> <p>Ad 10) Regeringens strategi vil ikke på dette stadium af processen pege på så specifikke anbefalinger, som det at gå ind i detaljen omkring de enkelte ordninger i forhold til de specifikke klimaeffekter og enkelte naturtyper/arter.</p> <p>Ad 11) Jf. planlovens § 2, stk.2 kan ministeren ”i øvrigt i fornødent omfang afgive en redegørelse for de landsplanmæssige interesser i særlige emner til brug for den regionale udviklingsplanlægning og kommuneplanlægning.</p> <p>Ad 12) Enig. Regeringen er åben overfor, at mange klimatilpasningsstrategiske aspekter forudsætter dialog.</p> <p>Ad 13) Enig. Regeringen er enig i, at tværsektorielt samarbejde er en forudsætning for innovative og bæredygtige løsninger.</p> <p>Ad 14) Enig</p>
Kolding Kommune	<p>1. Vurderer behov for nye lovgivningsmæssige tiltag i forhold til byggeri og anlæg af hensyn til sundhed fx bestemmelser med forbud mod direkte afvanding fra kældre</p>	<p>Ad 1) Der findes allerede i dag muligheder for at beskytte fx kældre mod risiko for oversvømmelse (højt vandlukker eller pumper), således at sundhedsaspektet kan iagttages.</p>
Københavns Kommune	<p>Positiv</p> <p>1. Foreslår at internetportalen indeholder en idé/værktøjsdel med erfaringer fra andre kommuner nationalt og internationalt</p> <p>2. Foreslår et tæt samarbejde mellem koordineringsenheden for forskning og kommunerne for at sikre, at forskningen bliver konkret og kan videreføres i pilotprojekter i kommunerne</p> <p>3. Efterlyser kombinationen mellem lovmæssige redskaber og</p>	<p>Ad 1) Portalen forventes at indeholde de beskrevne elementer.</p> <p>Ad 2) Det forventes at koordineringsenheden for klimatilpasning vil inddrage kommunale erfaringer i det omfang der kan skaffes ekstern finansiering til den type projekter.</p> <p>Ad 3) Kommunerne har allerede i dag med den eksisterende plan- og byggelovgivning mulighed for at stille krav til bygherrer.</p> <p>Ad 4) Se under KL pkt. 1.</p> <p>Ad 5) Byggeloven har allerede i dag krav om sundhedsmæssigt</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	<p>incitament over ifm nybyggeri, renovering mv.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Savner lovgivningsmæssige redskaber, som kan give mulighed for at stille mere vidtgående miljøkrav til private investorer for at sikre klimatilpassede løsninger. 5. Foreslår at der stilles krav om særlige løsninger (havvand, grundvand) ved stort kølebehov i kontorbygninger. 6. Foreslår, at der stilles krav til opsamling af regnvand og nedsivning af regnvand evt. brug af regnvand som sekundavand. Foreslår at bruge separat regnvandskloak. 7. Et evt. loft på spildevandsafgiften (mener formodentlig vandafledningsbidraget) skal medtage de fremtidige investeringer i klimatilpasning på kloakområdet. 8. Kloakker bør beskrives under kloakforsyning i et afsnit på lige fod med vandforsyning og energiforsyning og ikke som et delafsnit under byggeri og anlæg. 9. Der foreslås en anbefaling om at holde spildevandet og regnvandet (og drænvand) adskilt ved alle nybygninger på udmatrikulerede parceller og ved tilbygninger. 10. Vigtigt at varsle oversvømmelser i byerne og særligt der, hvor der vil være en blanding af regn- og spildevand på terræn eller i folks kældre. 11. Renseanlæg er ikke behandlet i strategien. Der kan være behov for bassinudbygning. 12. Ved ekstrem høj vandstand kan der opstå problemer med at renseanlægget ikke "kan komme af med vandet" uden ekstra energiforbrug. 13. Det vil være en god idé, hvis tilslutningsafgiften også kan tilbagebetales, hvis regnvandet afskaffes uden for matriklen. 14. Foreslår formulering til afsnit 3.9 om ekstrem regn, en identisk formulering foreslås af DANVA. 15. I afsnit 3.5 om landbrug påpeges, at den spontane tilpasning i sektoren uden overordnede styring og planlægning ikke gælder vandindvinding med henblik på vanding. 	<p>tilfredsstillende termiske forhold og det skal ske inden for en fastsat energiramme. Så principperne er til stede for det ønskede vedrørende klimatilpassede løsninger. Der er i byggeloven metodefrihed til at opnå de stillede krav.</p> <p>Ad 6) Det er allerede i dag et krav, at byggeri på steder med adskilt offentligt kloaksystem skal bygges med adskilt kloaksystem. Det er i dag muligt at benytte regnvand til visse sekundaformål.</p> <p>Ad 7) Det kommende prisloft skal respektere sådanne initiativer. Meningen med prisloftet er alene at sikre at investeringer foretages så omkostningseffektivt som muligt.</p> <p>Ad 8) Der henvises til svaret under DANVA.</p> <p>Ad 9) Der henvises til svaret under DANVA.</p> <p>Ad 10) Dette element kan med fordel indgå i kommunernes beredskabsplanlægning i de tilfælde hvor kommunerne har mulighed for at foretage denne varslingspræcist og i tide.</p> <p>Ad 11) Renseanlæg er nu nævnt specifikt i strategien som en del af det samlede afløbssystem.</p> <p>Ad 12) Renseanlæggenes energiforbrug i ekstreme situationer indgår ikke i tilpasningsstrategien jf. kommissoriet.</p> <p>Ad 13) Det er ikke en betingelse i gældende lovgivning, at regnvandet afskaffes inden for matriklen. Det må blot ikke komme på den offentlige kloakforsyning.</p> <p>Ad 14) Der henvises til svaret under DANVA.</p> <p>Ad 15) Til bemærkningen vedr. vanding på side 22 er det nu blevet præciseret i strategien, at den spontane tilpasning "skal ske indenfor de til enhver tid gældende lovmæssige rammer".</p>
Københavns Universitet	<p>Positiv</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker at sikre politisk uafhængighed for koordineringsenheden for klimatilpasningsforskning 	<p>Ad 1) Enig</p> <p>Ad 2) Vil blive håndteret i det videre arbejde</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	<ol style="list-style-type: none"> 2. Efterlyser mere vægt på håndtering af usikkerhed og værdifastsættelse af ændringer i naturen 3. Vigtigt at der skabes tilstrækkeligt store forskningsmiljøer fx som netværkssamarbejder 4. Ønsker stærkere fokus på analyser, vurdering og sammenligning af forskellige økonomiske og ikke-økonomiske virkemidler. 5. Savner sundhedsmæssige aspekter under forskning 6. Finder at der er behov for nytænkning og udvikling af teknologi til genanvendelse inden for vandressourceudnyttelse 	<p>Ad 3) Enig Ad 4) se Ad 2 Ad 5) Der tilføjes en bemærkning i kap. 5, der pointerer at klimatilpasning også skal tænkes ind i sundhedsforskningen Ad 6) Taget til efterretning</p>
Landbrugsrådet	<p>Positiv</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Behov for at iværksætte analyser mhp. den langsigtede planlægning 2. Behov for at iværksætte forskningsprogrammer mhp en langsigtet tilpasning af dyrkningssystemerne og afgrøder 3. Ønsker at sikre fokus på husdyrs sundhed og velfærd i et ændret klima 4. Påpeger behov for at tilpasse produktionen af biomasse til et ændret klima 5. Infrastrukturkommissionens anbefalinger skal indtænke tilpasning til klimaændringerne. 6. I forbindelse med konsekvenser og tilpasning foreslås en informationsindsats rettet mod erhvervet og rådgivningstjenesten. 	<p>Ad 1, 2+4) Under ”Fødevarerforskningsprogrammet 2006” er der i perioden 2007-2010 afsat 32,8 millioner kroner til seks forskningsprojekter under programdelen ”Klima, jordbrug og miljø”. Herunder bl.a. udvikling af en bæredygtig og tilpasset planteproduktion, klimaændringernes betydning for jordbrugsproduktionen, jordbrugets reduktion af drivhusgasser. Klimaforskning indgår endvidere som en del af Fødevarerministeriets aftale om forskningsbaseret myndighedsbetjening med Århus Universitet. Ad 3) Der henvises til <i>Katalog over mulige konsekvenser af fremtidige klimaændringer og overvejelser om klimatilpasning</i> (www.mst.dk) hvor husdyrvelfærd er nævnt. Ad 4) se pkt. 1. Ad 5) Det anbefales at afvente infrastrukturkommissionens betænkning. Ad 6) En sådan indsats forudsættes koordineret med den kommende klimatilpasningsportal: www@klimatilpasning.dk</p>
LO	<p>Positiv</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Arbejde for politiske reguleringer på EU-niveau for at sikre ens vilkår for virksomheder 2. Behov for at indtænke beskæftigelsesmæssige og sociale konsekvenser i alle tiltag 3. Inddrage arbejdsmarkedets parter i den tværministerielle koordinationsgruppe 	<p>Ad 1) Den danske tilpasningsstrategi udgør grundlaget for Danmarks indspil til Kommissionens ”Grønbog” om klimatilpasning. Der igennem bidrager Danmark til at sikre gennemsigtighed og en ensartet tilgang på EU-niveau. Ad 2) Det vurderes at de nævnte konsekvenser falder uden for arbejdsgruppens kommissorium. Ad 3) Når KoK træder sammen vil der blive taget stilling til en</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
Miljøcenter Nykøbing F	<ol style="list-style-type: none"> 1. Overvej at tilpasse dimensioneringen af renseanlæg 2. Bør nævne, at udover tiltag i VMP kan formentlig forventes yderligere reduktionstiltag i de kommende vandplaner for at opfylde VRD 3. Findes der et skøn over forholdet mellem tidshorison for teknologisk udvikling af stofudledningsbegrænsende foranstaltninger og tidshorison for øgningen i landbrugets produktionspotentiale? 4. Overvej forsigtighedsprincippet ift behovsopgørelsen for overvågningsprogrammet 	<p>underliggende struktur</p> <p>Ad 1) Renseanlæg er nu nævnt specifikt i strategien. Ad 2) Taget til efterretning. Ad 3) Nej. Ad 4) De i strategien omtalte tilpasninger til klimaændringerne tilstræbes at modvirke de risici, som klimaændringerne kan udgøre for liv og sundhed i Danmark.</p>
Miljøcenter Ringkøbing	<p>Positiv: " meget fint initiativ"</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Efterlyser at overvågning af klimaforandringer i den danske natur bliver tænkt ind i strategiarbejdet. 2. Ønsker at overvågning udgør et centralt element baseret på en række udvalgte indikatorer. 3. Foreslår at overvågning af klimaforandringer kommer til at indgå som et centralt punkt i strategipapiret. 	<p>Ad 1) Den eksisterende overvågning af den danske natur er tænkt med under udarbejdelsen af klimatilpasningsstrategien, men ingen af de involverede myndigheder har fundet anledning til at foreslå ændringer i den eksisterende overvågningsindsats alene på baggrund af forventede fremtidige klimaændringer. Ad 2) Ideen om at anvende indikatorer fremgår ikke direkte af teksten i klimatilpasningsstrategien, men det vil være naturligt, at klimatilpasningsportalen i fremtiden vil inddrage en række autoritative indikatorer på bl.a. naturområdet i takt med at disse foreligger. Ad 3) Overvågning af klimaforandringer vil komme til at udgøre et centralt element i den kommende klimatilpasningsportal: www.klimatilpasning.dk.</p>
Miljøteknisk Brancheforening	<p>Positiv</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Foreslår konkret tilføjelse under afsnittet om kloakker vedr. opstuvning på terræn: <i>"for at opfylde dette mål kan det blive nødvendigt at opføre nye opstuvningsbassiner i kloaknettet og etablere rensning af overløbsvand inden afledning til recipient"</i> 2. Foreslår at den tværministerielle koordinationsgruppe inddrager ekspertise udefra fx ved etablering af "råd" 	<p>Ad 1) Konkret forslag til formulering afvises med henvisning til at det er for specifikt. Ad 2) Når den tværministerielle koordinationsgruppe (KoK) træder sammen, vil der blive truffet beslutning om en underliggende struktur</p>
Odense Kommune	<p>Positiv</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vigtigt at kommunerne får en særlig rolle i informationsindsatsen for at kunne informere borgere 2. Den tværministerielle koordinationsgruppes opgave bør 	<p>Ad 1) Kommunerne vil blive inddraget i det tværgående Koordinationsforum for Klimatilpasning og vil dermed også blive inddraget i arbejdet med etablering af klimatilpasningsportalen, som også er rettet mod borgere</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	også være at vurdere om de gældende lovmæssige rammer er tilstrækkelige	Ad 2) Enig
Region Nordjylland	Positiv, men efterlyser mere konkrete og visionære bud på tværsektorielle problemstillinger <ol style="list-style-type: none"> 1. Efterlyser en mere langsigtet strategi, der rækker ud over en 10-års periode 2. Ser gerne yderligere understregning af regionernes rolle som koordinerende platform ifm de regionale udviklingsplaner 3. Forespørger om, at der kan forventes udmelding af statslige interesser til de regionale udviklingsplaner 	Ad 1) regeringen har besluttet, at strategien omfatter hvad der vil være realiserbart indenfor de kommende 10 år, men der vil løbende være behov for at justere strategien. Ad 2) se pkt. 3 nedenfor. Ad 3) Jævnfør Planlovens §10a indeholder den regionale udviklingsplan ikke arealregulerende bestemmelser, hvorfor henvisningen til den regionale udviklingsplan udgår.
Rockwool	Positiv <ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker at indtænke klimafremtidssikring i den byggepolitiske handlingsplan. 2. Ønsker øget fokus på isolering isf. køling. 3. Ønsker allerede nu skærpede krav til bygningernes statiske formåen samt ændret dimensioneringskrav til byggeri 4. Ønsker at sætte fokus på overophedning i Bygningsreglementet, bygningers orientering, øget isolering 5. Ønsker øget EU-samarbejde for reduktion af energiforbrug fx ECO design direktivet og promovning af LED-lys 6. Påpeger behov for målrettet efteruddannelse af byggebranchens forskellige faggrupper 	Ad 1, 2, 3, og 4) Den nuværende strategi har en tidshorisont for tiltag i de kommende 10 år og i den periode er der næppe behov for skærpede krav til nybyggeriets bygningsstatiske formåen, idet de stigninger, der p.t. er udsigt til inden for en 100-års periode, er begrænsede og usikkerheden stor. I afsnit 3.2 er der dog peget på tiltag, som sigter på at imødegå de problemer, der er påpeget. Hvis det senere viser sig, at klimaeffekterne bliver større end dem, der er lagt til grund for strategien, kan der blive behov for skærpede krav til bygningers statik, dræning mv. Den konkrete udmøntning af energiplan 2025 pågår. Ved byggelovgivningens nye energikrav fra 2006 blev energiforbrug til køling inddraget i den fastsatte energiramme. Ad 5) Disse synspunkter er i højeste grad valide, men har ikke direkte relevans for tilpasningsstrategien. Ad 6) Undervisningsministeriet vil blive inviteret til at deltage i det nye koordinationsforum for derved at få sat fokus på behovet for (efter)uddannelse af forskellige faggrupper.
Teknologirådet	Positiv <ol style="list-style-type: none"> 1. Strategien bør tydeligere understrege overfor kommunerne, at tilpasning i lige så høj grad er en lokalpolitisk som en teknisk udfordring 2. Påpeger behov for at konkretisere, hvordan lokale 	Ad 1+2) Kommunerne vil blive inviteret til at deltage i det tværgående Koordinationsforum for Klimatilpasning

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
	<p>interessenter bør og kan inddrages konkret i udvikling af lokale tilpasningsstrategier</p>	
Tønder Kommune	<ol style="list-style-type: none"> 1. Foreslår et fælleseuropæisk videncenter isf et videncenter i Miljøstyrelsen og national videnopsamling på et universitet 2. Portalen bør indeholde eksempelprojekter med klimatilpasning 	<p>Ad 1) Enig, ifm. med EU's grønbog om tilpasning til klimaændringer er der stillet forslag om fælleseuropæiske initiativer og Danmark vil gennem Koordineringsenheden for Klimatilpasningsforskning på DMU/Århus Universitet indgå i et fælleseuropæisk samarbejde på området.</p> <p>Ad 2) Enig</p>
Vejle Kommune	<p>Positiv: ”på mange punkter et rigtig godt initiativ”, men for lidt handlingsorienteret</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Staten bør tilse, at det allerede i den kommende kommuneplanlægning sikres at oplandet til store vandløbssystemer friholdes for byggeri og anlæg 2. Behov for udredningsarbejde til forebyggelse af trafikafvikling ved kraftige regnskyl 3. Staten bør udvikle planlægningsvejledninger med differentierede indsatsmodeller 	<p>Ad 1) Den enkelte kommune har i dag planlægningskompetence for såvel by- og landzonen som sommerhusområderne, jf. planloven. At friholde opland i forhold til vandløbssystemer må bero på en konkret vurdering af de lokale terrænmæssige forhold.</p> <p>En statslig indgriben via Miljøministeren, jf. planlovens § 3 forudsætter, at der foreligger forhold af national interesse. Det er derfor en politisk beslutning, hvorvidt en sådan forholdelse af areal for byggeri langs vandløbssystemer skal sikres via en statslig udmelding eller ej.</p> <p>Ad 2) Myndighedsansvaret for trafikafvikling deles mellem Vejdirektoratet, som har ansvaret for det overordnede vejnet, mens kommunerne har ansvaret for resten af vejnettet. Som udgangspunkt sigter strategien efter at vejnettet vedligeholdes og udbygges inden for de eksisterende rammer, således at varsling af vejoversvømmelser efter kraftige regnskyl kun bliver nødvendigt i ganske få undtagelsestilfælde. At igangsætte et generelt udredningsarbejde på denne baggrund vurderes ikke at være samfundsmæssigt optimalt på nuværende tidspunkt.</p> <p>Ad 3) Som anført i klimatilpasningsstrategien vil de statslige myndigheder løbende vurdere, om der er et behov for at fremsætte anbefalinger, hvorfor dette vil være et punkt af særlig interesse i forbindelse med vurderingen af den nye generation af kommuneplaner. Der henvises til baggrundsrapport om klimaforandringer og fysisk planlægning, som ligger på By- og</p>

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
		Landskabsstyrelsens hjemmeside: http://www.blst.dk/NR/rdonlyres/4D850FA0-B5CC-4892-AD6A-FAF72DAC5FBF/28235/Baggrund_plan.pdf

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
WWF	<p>Generelt positiv men lidt vage formuleringer</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mener at der allerede nu er behov for kortlægning af konsekvenser af ændret afgrødevalg, ændret behov for plantebeskyttelse øget gødskning mhp. revision af VMP 2. Efterlyser nyt forvaltningsgrundlag for nye fiskearter evt. på EU-plan. 3. Mener at der er behov for en langsigtet naturplanlægning og udbygning af den eksisterende naturpleje 	<p>1) Med hensyn til landbrugserhvervets udledninger henvises til VMP III, samt pesticidhandlingsplanen, som de centrale styringsredskaber i relation til disse udledninger. I det kommende evaluerings arbejde i 2008 af henholdsvis Pesticidplan 2004-09 og VMPIII vil klimaændringer indgå som en af flere faktorer. Endvidere vil implementeringen af vandrammedirektivet medvirke til at sikre 'god økologisk tilstand' i vandløb, søer og kystvande. Af regeringsgrundlaget fremgår, at "... Regeringen vil fremlægge konkrete forslag til, hvordan de nye vandmiljømål skal nås omkostningseffektivt og målrettet i en Vandmiljøplan IV, herunder ved ekstensivering af landbrugsdriften i ådale. En Vandmiljøplan IV skal tage højde for erfaringerne fra Vandmiljøplan III og for EU's landbrugspolitik".</p> <p>Ad 2) WWF's bemærkninger giver ikke anledning til ændringer i klimatilpasningsstrategien for så vidt angår fiskeri. Den nuværende fiskeriforvaltning er indrettet på en sådan måde, at fx fiskeri efter nye arter i Nordsøen kun må finde sted med stormaskede redskaber (masker på 120 mm og derover). Nye arter, der er under denne størrelse kan derfor ikke tages. Mulle, ansjos, sardin og multe og andre kommende arter nyder således beskyttelse inden for den gældende fiskeriregulering. For så vidt angår fremtidig fiskeriforvaltning, der møntes konkret på de enkelte arter, peger Danmarks Fiskeriundersøgelser på, at de biologiske data er så mangelfulde, at der ikke kan gives videnskabelig rådgivning om, hvordan den fremtidige forvaltning skal være. Strategien lægger op til løbende udvikling og tilpasning af forvaltningssystemerne, idet videngrundlaget skal styrkes.</p> <p>Ad 3) Det fremgår af regeringsgrundlaget "Mulighedernes samfund", at regeringen vil arbejde med natur- og vandplaner for at sikre mere og bedre natur og renere vand.</p>
Økonomi- og Erhvervsministeriet,	<p>Positiv</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. CKR: stiller sig gerne til rådighed mht udregninger af nye 	Ad 1 og 2) Tages til efterretning

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
Center for Kvalitet i ErhvervsRegulering (CKR) og Center for Samfundsansvar (CenSa)	<p>eller reducerede byrder for virksomheder</p> <p>2. CenSa: knytte en erhvervsindsats til den forskningsfaglige strategi mhp at koble forskere og virksomheder</p>	
Aalborg kommune	<p>Positiv men mangler eksempler på løsningsforslag for stillingtagen til fx ansvarsfordeling, finansiering og beskæftigelsesmæssige konsekvenser</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Savner at forholde sig til konsekvenserne af de ændringer klimatilpasningen vil medføre 2. Finder at der er behov for øget samarbejde mellem kommunerne 3. Foreslår at forsyningsvirksomhederne er repræsenteret i den tværministerielle koordinationsgruppe 4. Foreslår at kloakforsyning får sit eget afsnit 5. Strategien nævner ikke konsekvenser for renseanlæg 6. Ønsker støtte til beregningsværktøjer for tværkommunale indsatser 7. Vil gennemføre separatkloakering af alle nybyggerier og større ombygninger 8. Ønsker konsekvensvurdering af projekteringsregler for veje fx Skrift nr. 27 9. Foreslår, at det skal undersøges, hvor længe områder, der er blevet tilført overskydende regnvand med evt. tilblandet spildevand skal ligge brak, før de evt. kan genanvendes til rekreative områder 	<p>Ad 1) Strategien medtager ikke indirekte effekter.</p> <p>Ad 2) Taget til efterretning.</p> <p>Ad 3) Se under DANVA.</p> <p>Ad 4) Se under DANVA.</p> <p>Ad 5) Se under DANVA.</p> <p>Ad 6) Afvises.</p> <p>Ad 7) Taget til efterretning. Det er allerede i dag et krav, at byggeri (nybyggeri og tilbygninger) på steder med adskilt offentligt kloaksystem skal bygges med adskilt kloaksystem</p> <p>Ad 8) Vejreglerrådet har allerede besluttet at anvende Skrift nr. 27 i vejreglerne for afvanding, hvilket vil blive tilføjet i strategien.</p> <p>Ad 9) Der tilføjes en bemærkning om dette i afsnit 3.9 Sundhed.</p>
Advokatsamfundet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Dansk Land og Strandjagt	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Danmarks Jægerforbund	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Danmarks Rederiforening	Ingen kommentarer ang. ændringer	

Institution	Kommentarer og ændringsforslag	Konklusion og handling
Dansk Fritidsfiskerforbund	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Forbrugerrådet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Foreningen af Statsautoriserede Revisorer	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Integrationsministeriet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Kirkeministeriet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Københavns Havn A/S	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Registrerede Revisorer	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Socialministeriet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Skatteministeriet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Syddansk Universitet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Videnskabsministeriet	Ingen kommentarer ang. ændringer	
Aalborg Universitet	Ingen kommentarer ang. ændringer	